

Jarosław Płachecki

Organizacje polonijne powstałe po 2004 r.

Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest uporządkowanie, typologiczne wyodrębnienie i usystematyzowanie wiedzy na temat organizacji polonijnych powstałych i działających w Irlandii po roku 2004. Autor nie zajmuje się tutaj analizą typowych firm, szkół polonijnych, związków zawodowych, polskich oddziałów międzynarodowych organizacji w Irlandii czy organizacji *stricte* usługowo-handlowych, lecz stowarzyszeń, zrzeszeń i organizacji o charakterze polonijnym, kulturalnym, *non-profit* lub biznesowym, społeczno-politycznym lub samopomocowym, dla których wspólnym mianownikiem jest realizacja celów promocji Polski i spraw Polonii, integracja ze społeczeństwem Irlandii oraz inne zadania wynikające ze statutu i nazwy organizacji. Cezura czasowa obejmuje lata 2004–2011, choć dla porządku odnotowane są także fakty z życia Polonii i organizacji polonijnych z okresu przedakcesyjnego. Informacje o tych najstarszych organizacjach stanowić będą tło do dalszych rozważań o Polonii w XXI wieku.

Przyjęcie Polski do struktur europejskich stało się impulsem do wzmożonej migracji i w konsekwencji przejawiania rozmaitych form aktywności społecznej, kulturalnej czy biznesowej w krajach przyjmujących, w tym także w Irlandii. Po blisko pięcioletnim okresie negocjacji trwających od 31 marca 1998 do szczytu w Kopenhadze w grudniu 2002 roku w dniu 1 maja 2004 roku Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Katalog praw obejmujących obywateli krajów członkowskich za jedną z podstawowych swobód uznał prawo do swobodnego poruszania się i przebywania na terytorium państw członkowskich. Oznaczało to prawo obywateli państw członkowskich i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się, podejmowania działalności zawodowej, osiedlania się i korzystania z tych samych praw socjalnych bez względu na przynależność państwową¹. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej nie oznaczało jednak automatycznego wprowadzenia wszystkich regulacji prawnych UE. Niektóre z nich wymagały bowiem stopniowej implementacji z powodu nierównowagi występującymi pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi, co miało szczególnie istotne znaczenie dla krajów nowo wstępujących

¹ K. Kołodziejczyk-Konarska, *Integracja gospodarcza państw Unii Europejskiej*, [w:] *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski (red.), Warszawa 2003, s. 685.

z punktu widzenia ich ochrony przed nadmierną konkurencją ze strony silniejszych i bogatszych państw zachodnich i odwrotnie – dla ochrony tych ostatnich przed zalaniem ich rynków pracy tanią siłą roboczą z krajów byłego bloku wschodniego. Nie wszystkie spośród 43 okresów przejściowych, wynegocjowanych jeszcze przed ustaleniami kopenhaskimi zostały zastosowane. Zgodnie z oczekiwaniami Polska utrzymała najdłuższe okresy przejściowe w kwestiach rolnictwa (do 2014 r.) i przy zakupie nieruchomości przez cudzoziemców (do 2016 r.), natomiast „stare” kraje UE skorzystały z możliwości ograniczenia swobody przepływu osób w zakresie podejmowania pracy. Spośród krajów „starej” UE najdłuższe okresy przejściowe utrzymały Niemcy i Austria (do roku 2011), natomiast Irlandia i Wielka Brytania odstąpiły od ich zastosowania, zachowując jednak pewne restrykcje dla obywateli Rumunii i Bułgarii (obecnie do 2012 r.). Fakt odstąpienia Irlandii (wzorem Wielkiej Brytanii) od okresów przejściowych przy zatrudnianiu pracowników z krajów „nowej” Unii Europejskiej miał oczywiście zasadnicze znaczenie dla zwiększonego napływu migrantów z Polski. Począwszy od maja 2004 roku w Irlandii zaczęli pojawiać się Polacy, co z czasem zaowocowało powstawaniem nowych organizacji polonijnych i zasilaniem członkostwa w starych, działających już, stowarzyszeniach. Przed 2004 rokiem liczba osób spoza UE otrzymujących pozwolenia na pracę, tzw. „work permits” – wystawianych imiennie i ważnych tylko w jednym określonym miejscu pracy – wahała się w granicach 30 tys. rocznie. Liczba ta była zresztą zbieżna z liczbą Irlandczyków wyjeżdżających z kraju do pracy w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Wielkiej Brytanii lub Australii, co w efekcie równoważyło saldo migracji. Maj 2004 roku nie był tu jednak miesiącem przełomowym, gdyż na ulicach Dublina, a potem kolejno większych irlandzkich miast i miasteczek młodzi Polacy (głównie studenci) zaczęli tłumnie pojawiać się dopiero w czerwcu i w lipcu, co związane było z okresem wakacyjnym. Charakterystyczny wizerunek osób w letnich ubiorach z niedużymi turystycznymi plecakami i aktówkami pełnymi życiorysów na długie miesiące zdominował główne arterie miast. Przybywający, z reguły, bardzo szybko znajdowali zatrudnienie, po pierwsze z racji sezonowego popytu na pracę w usługach, czyli głównie w hotelarstwie i gastronomii, a po drugie w związku ze stałym zapotrzebowaniem na pracowników w sektorze budownictwa, od którego uzależniony był szybki wzrost gospodarczy Irlandii w tym czasie. Skokowy wzrost nowo rejestrowanych numerów PPS (Personal Public Service Number) nastąpił zatem w miesiącach letnich. Wakacje jednak szybko mijały a już w październiku właściciele zajazdów i hoteli zauważali, że wielu młodych Polaków pakuje się i wraca do kraju. Sytuacja ta powtarzała się w kolejnych latach, choć oczywiście znaczna część osób już w tej wstępnej fazie decydowała się na pozostanie na dłużej, odłożenie studiów na rok lub dwa, zarobienie i nieco późniejszy powrót do Polski lub przesunięcie tej decyzji w czasie. Ci jednak, którzy do

kraju powrócili pozostawiali za sobą ciągle aktywne numery PPS, co w głównej mierze przyczyniło się do powstania mitu o setkach tysięcy Polaków przybywających do Irlandii. Dane szacunkowe z tego okresu, dotyczące liczby osób pochodzenia polskiego pozostających w Irlandii, podawane przez urzędy w latach 2004–2007 pozostają bardzo zawyżone, gdyż zawierają w sobie znaczny procent nieaktywnych numerów PPS osób, które dawno już z kraju wyjechały. Przeszacowane dane o 250 tysiącach Polaków w Irlandii są nieprawdziwe, choć w sposób prawidłowy odzwierciedlają tendencję przyjazdów, które wyraźnie i stopniowo nasilały się, aby w roku 2006 osiągnąć szczyt. Pewne zahamowanie tej dynamiki nastąpiło dopiero w roku 2007 i odwrócenie się tendencji przypadło na rok 2008 i lata późniejsze. Irlandzki spis powszechny przeprowadzony w roku 2002 wskazywał na obecność w Irlandii 2091 Polaków, zaś w wyniku narodowego spisu w 2006 roku ustalono, iż kraj ten zamieszkiwało 63 276 naszych rodaków. Według wyliczeń M. Lisaka w roku 2008 w Irlandii przebywało około 172 tys. Polaków². W tym samym czasie prasa irlandzka podawała alarmistyczne dane o 200–250 tysiącach Polaków przebywających na terenie Irlandii. Według danych irlandzkiego Głównego Urzędu Statystycznego zebranych przez M. Lisaka w pierwszych latach rozszerzenia UE i dotyczących polskiej migracji do Irlandii średnia wieku wynosiła 27,5 lat, zdecydowaną większość stanowili mężczyźni (64%), przeważały osoby niepozostające w związkach małżeńskich (62%), i aż 59% żonatych mężczyzn deklarowało fakt samotnego przyjazdu do Irlandii. Około 18% kobiet-mężatek nie zamieszkiwało ze swoimi małżonkami. Interesująco przedstawiają się także dane dotyczące rozkładu zatrudnienia. Wg cytowanego powyżej autora: „ponad połowa mężczyzn pracowała w budownictwie i przemyśle, a połowa kobiet w sklepach, hotelach i restauracjach. Najpopularniejsze sektory zatrudnienia to zatem: budownictwo (22%) i przemysł (22%), handel detaliczny i hurtowy (17%), hotele i restauracje (16%). Pod względem statusu zatrudnienia tylko 9% zaliczało się do trzech najwyższych klas społeczno-ekonomicznych: pracodawców i kierowników; profesjonalistów wyższego; profesjonalistów niższego szczebla. Samozatrudnienie podjęła niewielka część Polaków – 503 osoby”³.

Podane powyżej dane statystyczne oprócz walorów poznawczych mają także istotne znaczenie z punktu widzenia skłonności osób do działalności społecznej i dojrzałych form organizowania się w grupach. Przeważająca

² Informacje dotyczące liczebności polskiej diaspory w Irlandii cytowany autor podaje, posługując się aktualnymi danymi statystycznymi uzyskanymi w wyniku narodowego spisu powszechnego w latach 2002 i 2006; patrz: M. Lisak, „*Liczebność polskiej diaspory w Irlandii*”, [w:] *Polscy migranci w Irlandii: wokół środowiska duszpasterstwa polonijnego*, Grubka M., Lisak M., (red.) Kraków – Dublin 2010, s. 96 i 102.

³ Ibidem. s. 97; zob. też J. Pinkowski, *Challenges and Promise for Immigrant Entrepreneurship In Dublin*, Dublin City Economic Development Unit, vol. 27 V 2009, s. 58.

liczba osób to młodzi mężczyźni, samotni bądź zamieszkujący na czas pobytu w Irlandii bez współmałżonek. Na podstawie danych empirycznych trudno jest jednoznacznie stwierdzić czy mamy do czynienia z emigracją krótkookresową czy stałą, gdyż mediana stażu migracyjnego waha się od 2 do 4 lat w badanym okresie lat 2008 i 2010. Kryzys ekonomiczny nie przesądza tu kwestii powrotu do kraju, co najwyżej odwleka ją w czasie, zgodnie z formułą przeczekania trudnych czasów w lepszych warunkach socjalno-bytowych. Analiza planów migracyjnych wskazuje więc raczej na czasowy charakter pobytu w Irlandii, z wyraźnym wskazaniem motywu zarobkowego z konkretnym przeznaczeniem na cele inwestycyjne i budowlane w Polsce – jak się należy domyślać – już po powrocie. Jedynie dla 23% respondentów pobyt w Irlandii związany był z trudną sytuacją w kraju ojczystym, a zatem lepszymi warunkami bytowymi w Irlandii dla siebie i swojej rodziny, i to właśnie ta grupa osób, jak należy przypuszczać, stanowić będzie załączek emigracji stałej lub długookresowej. Całościowa analiza socjologiczna przeprowadzona przez M. Lisaka wydaje się być spójna i w tej kwestii, gdyż zdecydowaną chęć powrotu do kraju (pod warunkiem otrzymania dobrze płatnej pracy) wyraziło ponad 70% ankietowanych przy wahającym się w granicach 10% odsetku osób niezdecydowanych⁴. Należy zatem przypuszczać, że z ogólnej liczby 172–180 tys. Polaków mieszkujących w Irlandii około 25 do 33% w sposób zamierzony bądź niezamierzony zwiąże się z Irlandią na dłużej, kupi nieruchomości i tu sprowadzi lub założy swoje przyszłe rodziny. Pobieźna kalkulacja oscyluje zatem wokół liczby ponad 50 tys. Polaków stanowiących fundament pierwszego pokolenia migrantów, pamiętających o swoich korzeniach, a jednocześnie w sposób świadomy związanych i zintegrowanych z Irlandią. To oni już niedługo będą tworzyć elitę i mocne zaplecze organizacji społecznych, związków zawodowych i być może partii politycznych, o których poparcie warto zabiegać i która stanowić będzie z czasem istotny składnik systemu politycznego i społecznego państwa irlandzkiego.

1. Rozwój środowisk polonijnych przed rokiem 2004

Wraz z przybyciem na ziemię irlandzką pierwszych migrantów po 2004 roku pojawiło się wśród nich naturalne zainteresowanie uczestnictwem w życiu środowiska polonijnego, chęć nawiązania kontaktów lub zdobycia potrzebnych informacji i przebywania wśród ludzi mówiących tym samym językiem. Wiele osób z miejsca trafiało pod dach Domu Polskiego przy Fitzwilliam Place 20 do Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego (POSK) lub Towarzystwa Irlandzko-Polskiego, jako do organizacji polonijnych najdłużej działających w Irlandii, najstarszych i z największym bagażem doświadczeń.

⁴ Ibidem. s. 113, 115 i 116.

To ostatnie powstało w 1979 r., a bodźcem do jego założenia było zaproszenie Polaków mieszkających w Irlandii przez arcybiskupa Dermota Ryana na uroczystą mszę 21 października 1978 r. tuż po wyborze papieża Polaka oraz historyczna wizyta Jana Pawła II w Irlandii we wrześniu 1979 r. Pierwsze spotkania organizowane z inicjatywy ks. Klausa Cieszyńskiego odbywały się bardzo sporadycznie, ale stan ten zmienił się po zakupieniu w roku 1986 i oddaniu do użytku w rok później budynku przy 20 Fitzwilliam Place w Dublinie. Z tą datą należy też wiązać początki POSK-u (ang. Polish Social and Cultural Association Limited) jako 7-osobowej grupy wyodrębnionej z Towarzystwa Irlandzko-Polskiego (ang. Irish Polish Society – IPS) dla administrowania majątkiem, który zgodnie z testamentem pani Brown – Polki osiadłej w Irlandii po I wojnie światowej – miał zostać przeznaczony na cele związane z krzewieniem muzyki, malarstwa i literatury w Irlandii „... for the purpose of promoting and encouraging the Arts of Music, Painting and Literature in Ireland”. Irlandzko-Polski Dom, jak nazywała go Krystyna Dobrzyńska-Contwell w swoich wspomnieniach, już wkrótce „stał się centrum polskiego życia w Irlandii”⁵.

Wzajemne relacje pomiędzy dwoma najstarszymi towarzystwami polonijnymi w Irlandii zostały w 1993 roku określone przez współzałożyciela i wieloletniego prezesa IPS Henryka Lebiotę, definiującego POSK jako organizację „... parasolową, umożliwiającą i finansującą działalność Towarzystwa Irlandzko-Polskiego i wypełniającą swoje statutowe zadania w zgodzie z dokumentem założycielskim spółki”⁶. W listopadzie 1997 roku działalność Polish Social and Cultural Association Limited została zreorganizowana i zarejestrowana jako Ognisko Polskie Limited, które tym samym przejęło tytuł własności do Domu Polskiego przy 20 Fitzwilliam Place. Już w styczniu 1998 roku nastąpiła ponowna reaktywacja POSK-u pod nazwą Polish Social and Cultural Association Limited („POSK”). Kwestia istnienia trzech siostrzanych organizacji polonijnych (committees) działających w Domu Polskim była kilkakrotnie podnoszona przez ówczesną prezes IPS panią Helenę Johnson, m.in. w styczniu 2000 r. i lutym 2001 roku⁷. Dziś te najdłużej funkcjonujące organizacje polonijne działające w Irlandii, choć wywodzą się ze wspólnego pnia – założonego jeszcze w 1979 roku Towarzystwa Irlandzko-Polskiego – posiadają różne kompetencje, choć spełniają podobne funkcje. Często udzielają w zajmowanym budynku gościny i wsparcia stowarzysze-

⁵ Cyt. za: K. Dobrzyńska-Contwell, *An Unusual Diplomat: Dobrzyński Biography*, London 1998, s.144; zob. też. W. Konarski, *Zapomniana społeczność*, „Razem”, wyd. X 1991 r.

⁶ Zgodnie z dokumentem zarząd POSK odpowiedzialny był za sprawy administracyjne, księgowość i kwestie finansowe, natomiast dziedziną IPS pozostawała działalność społeczno-kulturalna i edukacyjna finansowana przez Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny; zob. „Definition of procedure and obligations of P.O.S.K and the Irish –Polish Society”, kopia rękopisu w zbiorach autora.

⁷ Zob. „Minutes of Meeting of Irish-Polish Society” z 23 lutego 2001 r.

niom o młodszym stażu, nie zamykając także drzwi przed osobami, pragnącymi zaprezentować swoje zdolności lub talent. Zgodnie z niepisaną regułą dniem POSK-u jest sobota, a w niedziele zwykle spotyka się Towarzystwo Irlandzko-Polskie. W pracach POSK-u i Ogniska obowiązuje głównie język polski, natomiast w obradach Towarzystwa Irlandzko-Polskiego jako wyraz poszanowania dla obecności w strukturach organizacji Irlandczyków używa się najczęściej języka angielskiego. Pomimo wzajemnej koegzystencji łączenie funkcji i członkostwa w POSK-u, Ognisku i jednocześnie w Towarzystwie Irlandzko-Polskim, poza bardzo wąską grupą seniorów, nie jest raczej praktykowane. Organizacje działają na zasadzie pracy społecznej swoich członków. Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny prowadzi bibliotekę oraz lekcje języka polskiego, a także organizuje spotkania z ciekawymi ludźmi, prelekcje, imprezy tematyczne i rocznicowe⁸. Ognisko Polskie zajmuje się administracją i rozliczeniami finansowymi w Domu Polskim, przejmując pierwotne rolę i kompetencje Polish Social and Cultural Association Limited⁹. Zadaniem Towarzystwa Irlandzko-Polskiego jest promocja kontaktów i wymiany kulturalnej między Polakami i Irlandczykami. Według informacji zamieszczonej na stronie internetowej IPS „Zarząd Towarzystwa składa się z Polaków i z Irlandczyków, którzy pracują razem, by promować wszystko, co najlepsze w obu krajach”¹⁰. Już od wielu lat organizacje te stanowią trwałe elementy polskiej obecności w Irlandii, utrzymując i kultywując narodowe dziedzictwo, polski język, kulturę oraz szacunek dla irlandzkiej tradycji. Polski Dom przy Fitzwilliam Place 20 w Dublinie w istocie stał się centrum życia kulturalnego Polaków w Irlandii, stanowiąc miejsce, do którego można przyjść, spotkać ciekawych ludzi, wraz z innymi obejrzeć polski film lub wysłuchać koncertu. Dom stał się miejscem promocji książek, spotkań artystów z Polski i z Irlandii, wymiany informacji, ogniskiem nauki języka polskiego i języka angielskiego, a dla wielu prezentacji swoich zdolności. I niech tak pozostanie, aby także i przyszłe pokolenia młodych Polaków, już tych z irlandzkimi paszportami w kieszeni, mogły zweryfikować działania starszych i pamiętając o swoim rodowodzie uczyć się tu poszanowania dla pracy społecznej osób, które poświęcają swój własny czas bez widoków na zysk lub rozgłos.

2. Ogólna charakterystyka i typologia organizacji polonijnych powstałych po rozszerzeniu UE w 2004 r.

Przyjazd tak ogromnej grupy Polaków musiał spowodować pojawieniem się zainteresowania działalnością społeczną, uczestnictwem lub chęcią założenia własnych organizacji. Wielu z nich swoje pierwsze kroki w Irlandii

⁸ Szerzej o działalności i strukturze POSK-u zob.: www.poskdublin.org.

⁹ Brak jest niestety strony internetowej informującej o bieżących zadaniach i pracach Ogniska.

¹⁰ Szerzej o działalności i strukturze IPS zob.: www.irishpolishsociety.ie.

dii stawiało w jednym z trzech najstarszych stowarzyszeń polonijnych POSK-u, Ogniska Polskiego lub IPS, na poziomie członkostwa zwykłego lub nawet zarządu. Niezależnie od motywów, dla których pod roku 2004 zaczęły powstawać polonijne stowarzyszenia i grupy aktywnych Polaków, ich cele (przynajmniej w warstwie deklaratywnej) pozostawały bardzo zbliżone. Na stronach internetowych nowo powstałych organizacji w wielu przypadkach odleźć można zatem było dążenie do integracji, promowania kultury polskiej, biznesu, pomocy i samopomocy, aktywizacji zawodowej, nauki języka angielskiego, pomocy psychologicznej itd. Przy takiej rozpiętości deklarowanych celów dostrzegalne są pewne cechy wspólne właściwe dla wszystkich nowo powstałych organizacji. Chodzi mianowicie o dbałość o kwestie integracji ze społeczeństwem irlandzkim, chęć włączania przybyłych Polaków w struktury lub przynajmniej krąg kontaktów organizacji, nawet jeśli z formalnego punktu widzenia w wielu przypadkach pozostawały one ich klientami. Samopomocowy charakter stowarzyszeń połączony był z możliwością autoprezentacji, poznania nowych ludzi i potencjalnych klientów lub pracodawców, a przede wszystkim, i co pozostawało ich głównym atutem – rozmowy i kontaktu w ojczystym języku. Stanowiło to wyjątkowa ofertę dla osób, które nie miały wcześniej do czynienia z kulturą anglosaską i których znajomość języka angielskiego wykluczała je z aktywnego i pełnego współuczestniczenia w życiu społeczeństwa Irlandii. W tym względzie organizacje polonijne odgrywały i nadal spełniają bardzo ważną rolę swoistego łącznika z krajem przyjmującym, biorąc na siebie zadanie łagodzenia trudów integracji dwóch społeczności. W ten sposób nowa emigracja pokazywała i nadal pokazuje Irlandczykom wizerunek zorganizowanej i proeuropejskiej Polski, nawet jeśli często boryka się z problemem bariery językowej lub kulturowej. Odrębną kwestią pozostają tu realne podbudki leżące u podstaw zakładania nowych stowarzyszeń. Nie wnikając w ocenę zjawiska, szerokiemu wachlarzowi prezentowanych celów i zadań towarzyszy zapewne podobna rozpiętość motywów, począwszy od realizacji potrzeb pracy społecznikowskiej, a kończąc na chęci rozwoju własnej kariery lub stworzenia sobie miejsca pracy. I trudno ganić takie postawy, skoro obecny model społeczny promuje aktywność, kreatywność i przedsiębiorczość. Jak zauważają Barnaba F. Dorda i Wojciech Białek, autorzy raportu pt. „Rozwój imigracji polskiej do Irlandii w okresie ostatniego pięcioletnia”, wygłoszonego na Konferencji w Malmö i opublikowanego w październiku 2010 roku: „Polacy szybko też zadomowili się w nowej rzeczywistości, wykorzystując nadarzające się okazje dla własnej przedsiębiorczości i budując infrastrukturę polonijną na niemal dziewiczym terenie. Bardzo szybko pojawiło się wiele czasopism i portali internetowych skierowanych do Polaków, z których większość działa do dziś. Polscy przedsiębiorcy wykorzystali niszę rynkową i niemal w każdym mieście można znaleźć chociażby sklep z polskimi produktami, a największe sieci supermarketów mają

sekcje z polskim jedzeniem. Polskie przychodnie, polscy prawnicy, polscy pracownicy banków i firm usługowych to stały element irlandzkiej rzeczywistości. (...) Polacy też bardzo szybko zaczęli budować infrastrukturę organizacji polonijnych. Naturalne jest, że część inicjatyw nie przetrwała próby czasu, ale znowu większość z organizacji nadal działa i cieszy się sporym doświadczeniem oraz wiarygodnością. Ich działalność jest bardzo zróżnicowana – od promocji kultury i integracji, poprzez pomoc potrzebującym, aż do promocji przedsiębiorczości¹¹. Istotnie, trudno nie zgodzić się z autorami raportu, iż przedsiębiorczość staje się immanentną cechą współczesnych organizacji polonijnych, a najlepszą weryfikacją postaw społecznikowskich będzie czas.

Podejmując się systematyki organizacji polonijnych powstałych i działających w Irlandii po 2004 roku, trzeba przyjąć pewne niezbędne założenia co do kryteriów podziału. Branie pod uwagę **kryterium czasu**, czyli momentu powstania, nie wydaje się tutaj właściwe, albowiem wszystkie one są organizacjami o krótkim stażu, obejmującym okres zaledwie kilku lat. Klasyfikacja ta miałaby sens jedynie wówczas, kiedy zwiększono by cezurę czasową naszych rozważań do okresu sprzed rozszerzenia Unii w roku 2004 i wtedy uproszczony model naszych rozważań obejmowałby wspomniane już „stare” organizacje POSK, Ognisko Polskie i IPS i „nowe”, a więc wszystkie pozostałe, powstałe po 2004 r. Taki kolokwialny podział już zresztą z powodzeniem funkcjonuje w mowie potocznej, kiedy bardzo często, zwłaszcza wśród młodzieży, możemy usłyszeć o „starej” i „młodej” Polonii – w domyśle tej sprzed przyjęcia Polski do UE i po tej dacie. Innym kryterium podziału może być **wielkość organizacji**, mierzonej liczbą członków. Tu sporo trudności może jednak nastęrczyć właściwe zdefiniowanie członkostwa, gdyż bardzo często organizacje, zwłaszcza te o wirtualnym charakterze, podają zarejestrowaną liczbę gości lub nawet pojedynczych „wejść” na ich strony internetowe jako miarę popularności, a w konsekwencji wielkości swojego stowarzyszenia. Prościej byłoby zatem liczyć bezwzględną liczbę członków w organizacji z pomocą odprowadzonych składek, choć i tu oddzielenie członkostwa od płatności za np. możliwość uczestnictwa w kursie bądź szkoleniu czy konferencji mogłoby przysporzyć nieco kłopotu. Zachodzi tu przecież relacja klient–sprzedający, nawet jeśli transakcja kupna–sprzedaży wiąże się z automatycznym nabyciem praw członkowskich. To jednak są już dywagacje czysto akademickie i w dzisiejszym zdynamizowanym, wirtualnym świecie nie mają chyba zbyt dużego sensu i zastosowania. Realna wielkość organizacji powinna być więc raczej mierzona liczbą członków zarządu oraz aktywnych członków, na których organizacja jest w stanie liczyć choćby przy okazji walnego zebrania. Jeśli liczba członków zarządu równa się

¹¹ Cyt. za: B.F. Dorda, W. Białek: *Rozwój imigracji polskiej do Irlandii w okresie ostatniego pięciolecia*, „Monitor Emigracji Zarobkowej 2010, Powrót czy emigracja?”, Malmö 2010, s. 8.

liczbie osób obecnych w trakcie walnego zebrania, mamy wtedy do czynienia raczej z organizacją „kanapową”. Stowarzyszenie, na czele którego stoi jedna lub nawet dwie osoby powinno nosić znamiona prywatnego klubu, a dopiero pozostałe, ewidentnie większe można nazywać organizacjami małymi, średnimi lub dużymi. Ciekawe z **punktu widzenia sposobu działania** i warte zauważenia są tzw. organizacje parasolowe, z kilkuosobowym zarządem aktywistów, których funkcja polega na objęciu wpływem i reprezentacją jak największej liczby innych organizacji i stworzenia nad nimi swoistego „parasola”. W przypadku powodzenia takiego przedsięwzięcia najwyższą władzą zostaje kongres i stąd już krok do reprezentatywnego głosu zorganizowanej mniejszości narodowej, z którym liczą się rządy krajów przyjmujących, a już na pewno partie polityczne, jak w przypadku Kongresu Polonii Amerykańskiej czy Kongresu Polonii Kanadyjskiej. Być może i Polonia irlandzka doczeka się takiej reprezentacji. Na potrzeby niniejszego opracowania autor proponuje przyjęcie **kłasyfikacji organizacji polonijnych powstałych w Irlandii po roku 2004 ze względu na deklarowane cele**, którym zwykle towarzyszy adekwatna nazwa stowarzyszenia i program (statut) podlegający weryfikacji w podejmowanych, realnych działaniach na rzecz irlandzkiej Polonii¹². Uwzględniając powyższe kryteria, możemy zatem wyodrębnić:

- a) organizacje charytatywne i samopomocowe (Centrum Integracji i Wsparcia „Together – Razem”, 2006 r., Forum Pomoc Bezrobotnym, 2010 r.),
- b) organizacje biznesowe i typu public relations (Polski Klub Biznesu, 2009 r., Polska Społeczność w Irlandii, 2010 r.)
- c) organizacje o zasięgu lokalnym (Stowarzyszenie My Cork, 2005 r. i MultiCity Kilkenny, 2010 r., Polsko-Irlandzkie Stowarzyszenie w Galway, 2007),
- d) organizacje o charakterze społeczno-politycznym (Forum Polonia, 2008 r.),
- e) organizacje edukacyjno-oświatowe (Stowarzyszenie Edukacyjne Nauczycieli SEN, 2010 r. i Polskie Stowarzyszenie Edukacyjne PSE, 2009 r.),
- f) organizacje młodzieżowe i kulturalne (Polish Scout Group, 2007 r. oraz Zespół Pieśni i Tańca „Koniczyna”, 2009 r.),
- g) organizacje kobiece (Kobiety Punkt Widzenia, 2010 r.).

ad a) Organizacje charytatywne i samopomocowe:

- **Centrum Integracji i Wsparcia „Together – Razem”** (ang. Support and Integration Centre „Together – Razem”), jako niezależna organizacja została wyodrębniona w 2006 roku z macierzystego Stowa-

¹² W nawiasie obok nazwy organizacji podany jest także rok jej założenia [przyp. JP].

rzyszenia My Cork. Centrum Together – Razem posiada potwierdzony status organizacji charytatywnej i powstała z myślą o Polakach znajdujących się w trudnej sytuacji osobistej, zawodowej lub rodzinnej. Zajmuje się poradnictwem socjalnym i pracy, pomocą psychologiczną, pedagogiczną, językową, dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, prawną, a także poradnictwem rodzinnym i opiekuńczym. Działa na zasadzie wolontariatu, choć w ramach statutu (§ 3, pkt 5) nie wyklucza zatrudniania pracowników w oparciu o umowę o dzieło. Siedzibą organizacji jest miasto Cork. Organami Centrum są: Rada Decyzyjna składająca się ze wszystkich członków, Koordynator Zarządzający (obecnie Wojciech Białek), pracownicy i wolontariusze¹³.

- Pomysłodawcą założonej w 2010 roku **Forum Pomocy dla Bezrobotnych** (ang. Help for the Jobseeker Forum) jest Jacek Łacina. Jako grupa samopomocowa, początkowo działająca jedynie na bazie forum internetowego, zaczęła organizować swoje pierwsze interaktywne warsztaty z udziałem prelegentów i reprezentantów środowisk biznesowych i zawodowych. Oferuje uczestnikom profesjonalne poradnictwo zawodowe, prawne, pomoc w napisaniu CV i listu motywacyjnego oraz wsparcie psychologiczne przy poszukiwaniu pracy. Udział w warsztatach jest bezpłatny i organizowany dzięki gościnności POSK-u¹⁴.

ad b) Organizacje biznesowe i typu public relations (PR):

- **Polski Klub Biznesu** (ang. Polish Business Club) został założony w 2009 roku przez Wojciecha Wronę – absolwenta Business School w Dublin City University. Siedziba organizacji znajduje się w dworcu Woodbrook Lodge w Partarlinton, Co. Laois. Celem Klubu jest pomoc w prowadzeniu, rejestracji, a także zrzeszaniu małych i średnich polonijnych przedsiębiorstw w Irlandii i na świecie. Polski Klub Biznesu utrzymywany jest ze składek członkowskich oraz działalności gospodarczej, takiej jak reklama, sponsoring i promocje. Wśród zadań Klubu wymienione są także zwiększanie popytu wewnętrznego wśród Polonii, eksponowanie produktów i usług firm polonijnych, organizowanie dostępu do innowacyjnych rozwiązań technologicznych oraz systemów finansowania firm. W ramach działalności Klubu prowadzona jest ponadto Polska Szkoła Biznesu oferująca odpłatne szkolenia i poradnictwo biznesowe oraz dostęp do niezależnego portalu internetowego¹⁵.

¹³ Szerzej zob. www.together-razem.org.

¹⁴ Szerzej zob. www.pomocbezzrobotnym.com.

¹⁵ Szerzej zob. www.poloniamie.

- **Polska Społeczność w Irlandii** (ang. Polish Community in Ireland) utworzona w 2010 roku przez Bogdana Węgrzynka a jej siedzibą został, podobnie jak w przypadku poprzedniej organizacji, dworek Woodbrook Lodge w Portlinton, Co. Laois. Celem stowarzyszenia, którego prezesem została Agata Szczyrbowska było promowanie pozytywnego wizerunku Polski, jej kultury i dziedzictwa narodowego poprzez działania *public relations*, takie jak koncerty, festyny, imprezy rozrywkowe czy kulturalne. Spośród innych form działalności organizacji wymienić należy zorganizowanie marszu upamiętniającego ofiary katastrofy prezydenckiego samolotu w kwietniu 2010, współpracę przy otwarciu wystawy IPN pt. „PRL – tak daleko, tak blisko...” w grudniu 2010 r., a także przeprowadzenie w trakcie Wielkiej Gali w Liberty Hall w Dublinie wyborów Miss Polonia w Irlandii w marcu 2011 roku oraz rozstrzygnięcia konkursu „Polak Roku”. Formalna rejestracja stowarzyszenia nastąpiła dopiero w początkach roku 2011, ale już w czerwcu tegoż roku po krótkim, choć bardzo dynamicznym okresie aktywności organizacja zawiesiła swoją działalność¹⁶.

ad c) Organizacje o zasięgu lokalnym:

- Organizacją polonijną o zasięgu lokalnym, obejmującym miasto i hrabstwo Cork jest zarejestrowane w 2005 roku **Stowarzyszenie My Cork** (ang. MyCork Association). Główne cele organizacji związane są z integracją społeczności polskiej w Cork, promowaniem polskiej kultury i tradycji oraz działaniami informacyjnymi na temat różnych aspektów codziennego życia w Irlandii. Platformą komunikacji i działalności PR stowarzyszenia pozostaje własny portal internetowy. Większość projektów zrealizowanych w ramach obszaru zainteresowania organizacji odbywa się jednak w terenie. Do ważniejszych cyklicznych wydarzeń organizowanych przez My Cork należą: Festiwal Polskiej Kultury, udział w Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy oraz paradzie św. Patryka w Cork, Dniach Kultury Chrześcijańskiej, a także licznych spotkaniach z przedstawicielami kultury i sztuki. Funkcję prezesa Stowarzyszenia My Cork piastuje Izabela Krygiel-Kozłowska¹⁷.

¹⁶ Oficjalna strona internetowa organizacji www.polishcommunityinireland.org została odłączona. Więcej informacji na temat działalności stowarzyszenia; zob.: „Kurier Polski”, 23 IV 2010, „Magazyn Kurier Polski”, vol. II 2011, „Gazeta Polska”, 31 I 2010, 21 IV 2010, 14 III 2011, „Nasz Głos”, 23-30 IV 2010, 11-17 XII 2010, 15-21 I 2011, „The Star”, 19 IV 2011,

¹⁷ Szerzej zob. www.mycork.org; zob. też: „Munster Wizjer”, 15 IV 2010, „Polonia Extra”, 2 IV 2010, 5 VII 2010, „Nasz Głos”, 3 VI 2011, „Evening Echo”, 24 I 2011.

- Kolejną inicjatywą na rzecz lokalnej społeczności jest **Polskie Stowarzyszenie MultiCity w Kilkenny** (ang. MultiCity Polish Association in Kilkenny). Witryna internetowa powstałej w 2010 roku organizacji informuje, iż została ona powołana z myślą o Polakach zamieszkujących Kilkenny, a jej cele określone zostały jako: działania o charakterze kulturalnym, edukacyjnym oraz informacyjnym. Stowarzyszenie pragnie reprezentować „polski punkt widzenia”, działać w imieniu Polaków, a także chce być zauważalne i aktywnie uczestniczyć w życiu miasta Kilkenny. Grupa deklaruje otwartość na różne światopoglądy i wielokulturowość. W listopadzie 2010 roku Anna Michalska, z ramienia kilkuosobowego zarządu organizacji, brała udział w pracach grupy organizacyjnej Kongresu Forum Polonia. Do innych form aktywności stowarzyszenia zaliczyć można organizację: Festiwalu Filmów Polskich, Turnieju Piłki Nożnej, wieczorów informacyjnych dotyczących kwestii samozatrudnienia, problemów rodzicielstwa i macierzyństwa oraz spotkań dla matek z dziećmi¹⁸.
- **Polsko-Irlandzkie Stowarzyszenie w Galway** (ang. Galway Irish-Polish Association, GIPA) powstało w 2007 roku. Katalog celów stowarzyszenia obejmuje integrację społeczności polskiej i irlandzkiej na terenie hrabstwa Galway, wymianę i promowanie kultury i tradycji obu narodów, a także działalność informacyjną dotyczącą kwestii prawno-bytowych. Zrzeszeni w związku przedstawiciele Polonii z Galway brali udział w organizowaniu marszu integracyjnego, cyklu wieczorów kulturalnych „Polish Cultural Nights”, a także, z inicjatywy prezesa stowarzyszenia Roberta Borkowskiego, włączyli się w obchody Roku Chopinowskiego w 2010 r. Dalsze plany obejmują utworzenie Polskiego Punktu Informacji przy współpracy z Galway City Partnership oraz Sieci Polskich Biznesmenów „Polish Business Network”. GIPA była również partnerem akcji „Gdziekolwiek jesteś, zagłosuj” zainspirowanej przez Forum Polonia, mającej na celu aktywizację i zachęcenie Polaków do rejestracji i udziału w polskich wyborach prezydenckich w roku 2010 na terenie Irlandii¹⁹.

ad d) Organizacje o charakterze społeczno-politycznym:

- Koalicją współdziałania przedstawiciele polonijnych organizacji, mediów oraz osób zaangażowanych w projekty dotyczące mniejszo-

¹⁸ www.news.kierunekirlandia.eu/v/708/organizacja-mulicity-z-kilkenny, www.nk.pl/#profile/2555433, zob. też Dokument programowy Kongresu Forum Polonia z 27 listopada 2011 r., *passim*.

¹⁹ Szerzej zob. www.gipa.pl/view/55/53/ oraz Dokument programowy Kongresu Forum Polonia z 27 listopada 2011 r., s. 5.

ści polskiej i społeczeństwa Irlandii jest działająca od marca 2008 r. **Forum Polonia** (ang. Forum Polonia), wcześniej też znana jako Forum Aktywnych Polaków²⁰. Stowarzyszenie zarządzane jest przez kilkusobową grupę sterującą i wykonawczą, w której skład wchodzi m.in.: Anna Paś, Anna Marchelewska, Barnaba Dorda i Anna Michalska. Zarząd decyduje o przyjęciu w skład koalicji i sprawach bieżących Forum. Organizacja działa jako „sieć wymiany informacji, udzielania wzajemnego wsparcia, społecznej integracji oraz obrony interesu mniejszości polskiej w Republice Irlandii”²¹. Społeczno-polityczny charakter FP wynika tu zatem z kilku względów. Po pierwsze z deklarowanego celu tworzenia szerokiej platformy porozumienia przedstawicieli organizacji polonijnych (koalicji), po drugie podjęcia się obrony, a więc i reprezentacji interesu polskiej mniejszości narodowej (jedna z cech grupy nacisku) i po trzecie poprzez próby włączenia się do systemu politycznego Irlandii i instytucjonalne zaangażowanie się w irlandzkich wyborach samorządowych w 2009 roku. Chodzi tu m.in. o aktywizację osób polskiego obywatelstwa, będących rezydentami w Irlandii jako wyborców (Projekt Obywatelski FP „Głosuję w Irlandii”), a także pomoc organizacyjną dla polskich kandydatów do rad miejskich i gminnych w Irlandii²². Wśród czterdziestu czterech kandydatów startujących w wyborach samorządowych w 2009 roku niebędących obywatelami Irlandii znalazło się ośmioro Polaków²³. Żadnemu z naszych rodaków nie udało się jednak w trakcie ostatnich wyborów uzyskać wymaganej liczby głosów i tylko czworo spośród wszystkich emigrantów zdobyło mandat, tj. obywatel Nigerii, Holender, Litwinka i Rosjanka. Wg ankiety przeprowadzonej przez Bryana Fanninga i Neila O’Boyle siedmioro z polskich kandydatów biorących udział w irlandzkich wyborach samorządowych w 2009 roku deklarowało swoje członkostwo w Forum Polonii²⁴. Wydaje się, że Forum Polonia jest obecnie jedyną organizacją mającą szansę stworzenia szerokiej koalicji i „parasola”,

²⁰ Cyt. za: S. Norberczak, *Forum Polonia ma 2 lata!* „Kurier Polski”, 19 III 2010.

²¹ Cyt. za: Dokument programowy Kongresu Forum Polonia z 27 listopada 2011 r., s. 7.

²² Szerzej o akcji „Włącz się w silny głos Polonii”, zob. „Kurier Polski”, 20 IX 2008 oraz w artykule pt. *Akcja Forum Polonia nabiera tempa*; zob. „Kurier Polski”, 22 I 2009.

²³ Sylwetki polskich kandydatów wymienia Tomasz Wybranowski w artykule pt. *Nasi rodacy na listach wyborczych!- Głosujmy na „swoich”*. Wśród nich znaleźli się: Anna Bańko, Anna Michalska, Katarzyna Gaborem i Wojciech Wiśniewski z partii Fianna Fáil, Agnieszka Faltyn, Tomasz Askuntowicz z grupowania Fine Gael, Anna Kuligowska reprezentująca Partię Pracy i niezależny kandydat Leszek Szczeciński; zob. „Kurier Polski”, 04 VI 2009.

²⁴ Pomimo masowego napływu emigrantów, w tym zwłaszcza z Europy Środkowej i Wschodniej, ich wpływ na system polityczny Irlandii miał bardzo ograniczony zasięg; zob. B. Fanning, N. O’Boyle, *Immigrants In Irish Politics: African and East European Candidates In the 2009 Local Government Elections*, [w:] „Irish Political Studies”, vol. 25, No. 3, September 2010, s. 429; zob. też „The Irish Times”, 27 IV 2009.

obejmującego swoją reprezentacją, zainteresowaną taką formą uczestnictwa część Polonii i stowarzyszeń polonijnych w Irlandii. Przekonuje o tym choćby dotychczasowa aktywność stowarzyszenia, a zwłaszcza cyklicznie zwoływane kongresy, w trakcie których uczestnicy uzgadniają wspólne stanowisko i strategię działania grupy. Gdyby udało się działaczom Forum zabieg przekonania do swoich celów i metod działania większej liczby organizacji i osób, wtedy być może wyłoniłaby się grupa stanowiąca załączek jednego, wspólnego głosu Polonii, mogąca wystawić nawet swojego kandydata lub kandydatów do irlandzkiego Dáil i Senatu.

ad e) Organizacje edukacyjno-oświatowe:

- **Stowarzyszenie Edukacyjne Nauczycieli SEN** (ang. Polish Teachers Association), zostało utworzone w 2010 roku przez nauczycieli weekendowej szkoły polonijnej funkcjonującej od 2006 r. przy kościele Duszpasterstwa Polskiego w Dublinie. Organizacja jest stowarzyszeniem *non-profit*, polegającym na społecznej pracy członków i powołanym jako organ prowadzący placówkę szkolną. Na czele kilkuosobowego zarządu SEN stoi jego prezes, którego funkcję pełni Rafał Gruszczyński. W 2011 roku stowarzyszenie zatrudniało 33 etatowych pracowników, w tym dyrektora szkoły, menedżera ds. projektów, 28 nauczycieli i pozostały personel szkoły. Lekcje w prowadzonej przez stowarzyszenie placówce mają charakter uzupełniający wobec obowiązkowej edukacji irlandzkiej i odbywają się w systemie weekendowym w oparciu o polską podstawę programową, począwszy od zajęć przedszkolnych, poprzez zerówkę, nauczanie zintegrowane, szkołę podstawową i gimnazjum. Do Polskiej Szkoły SEN w roku szkolnym 2010/2011 uczęszczało 267 uczniów w wieku od 2 do 17 lat²⁵.
- Kolejną organizacją polonijną o celach oświatowo-wychowawczych jest **Polskie Stowarzyszenie Edukacyjne PSE** (ang. Polish Educational Association) założone w lipcu 2009 roku z inicjatywy Rady Rodziców oraz kierownictwa Szkolnego Punktu Konsultacyjnego Zespołu Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą przy Ambasadzie RP w Dublinie²⁶. Zgodnie ze statu-

²⁵ T. Bastkowski, *Polska Szkoła Stowarzyszenia Edukacyjnego Nauczycieli w Dublinie: model organizacyjny i edukacyjno-kulturowy weekendowej szkoły polonijnej*, [w:] Grubka M., Lisak M., op.cit., s. 173–180.

²⁶ Szkoła powstała w październiku 2005 roku dzięki staraniom Marioli i Witolda Iżyckich w celu umożliwienia uczniom uzupełnienia wykształcenia z języka polskiego, historii Polski, geografii Polski oraz wychowania obywatelskiego w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego; cyt za. www.polskaszkoła.org.pl/o-szkole/statut; zob. też. <http://polonia.h2.pl/index.php?id=gr01018>.

tem stowarzyszenia jego celem jest: „rozwijanie i propagowanie inicjatyw i działań sprzyjających rozwojowi wspólnot i społeczności lokalnych, wytwarzanie atmosfery szacunku do postaw patriotycznych, upowszechnianie edukacji, kultury i tradycji polskich, a także przyczynianie się do rozwoju świadomości narodowej oraz wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób fizycznych i jednostek organizacyjnych, które podejmują takie działania”²⁷. Rola stowarzyszenia polega na działalności pomocniczej na rzecz Szkoły i jej Rady Rodziców. Funkcję prezesa stowarzyszenia w latach 2009–2011 pełniła Halina Sochacka, a od lipca 2011 jej obowiązki przejęła Joanna Wawrzyńska. Stowarzyszenie jest zarejestrowane w irlandzkim Revenue i posiada osobowość prawną. Do głównych zadań stowarzyszenia należą organizowanie nauki dla dzieci w klasach „0”, prowadzenie zajęć dodatkowych z matematyki w klasach 2–3 szkoły podstawowej oraz 1 gimnazjum i 1 liceum ogólnokształcącego. Ponadto stowarzyszenie zajmuje się organizacją zajęć sportowych, chóru szkolnego, a także licznych festynów i konkursów²⁸.

ad f) Organizacje młodzieżowe i kulturalne:

- **87 Polski Szczep w Dublinie** (ang. Polish Scout Group) został utworzony w październiku 2007 r. w ramach Scouting Ireland z inicjatywy hm. Anity Reguckiej-Kwaśnik i pdh. Mirosława Karczmarczyka. Pierwsze zbiórki odbywały się w pomieszczeniach udostępnionych przez kościół św. Audoena i klasztor Dominikanów w Dublinie. Obecnie szczep, którego komendantem jest pdh. Mirosław Karczmarczyk składa się z dwóch drużyn; młodzieży w wieku lat 8 do 11 (*cubs*) oraz grupy harcerzy starszych w przedziale wiekowym od 11 do 15 r.ż (*scouts*)²⁹. Organizacja działa zgodnie z zasadami skautingu irlandzkiego (niebieski mundur i metodyka pracy), z zachowaniem tradycji i symboliki polskiej (krzyż harcerski i język polski). Prowadzi zbiórki w terenie i harcówkach a także organizuje wycieczki krajoznawcze i gawędy. W ramach Irish Scouting drużyny organizują kampanie przeciwko nietolerancji, kadra zaznajamia dzieci i młodzież z historią i ideami skautowymi, a także prowadzi zajęcia terenowe. Harcerze zdobywają odznaki i sprawności³⁰. Instruktorami mogą być osoby niekarane, które odbyły obowiązkowe kursy pierwszej pomocy i tzw. „Fundamentals”. Odpowiednikiem drużynowego w Irlandii jest tzw. trójka liderów. Jeden instruktor

²⁷ Cyt. za: Statut Polskiego Stowarzyszenia Edukacyjnego, Rozdział I „Postanowienia ogólne”.

²⁸ Zob. www.polskaskola.org.pl/rodzice/stowarzyszenie.

²⁹ P. Wróblewska „Harcerzem być to dobra rzecz”, Gazeta Polska, 2007.

³⁰ K. Kasprzyk, Polski Herald, 21 I 2007.

może zajmować się jedynie sześciorciem dzieci, natomiast w przypadku harcerzy starszych na osiem osób przypada jeden opiekun³¹. Praca instruktorów polskiego szczebu harcerskiego polega na działalności społecznej³².

- **Polonijny Zespół Pieśni i Tańca „Koniczyna”** (ang. Polish Folk Dance Group-Shamrock) jest grupą składającą się z około 20 tancerzy, działającą przy parafii oo. dominikanów w Dublinie, specjalizującą się w polskim folklorze, przyśpiewkach oraz tańcach narodowych i regionalnych³³. Zespół utworzony został w październiku 2009 z inicjatywy choreografa i instruktora polskich tańców ludowych Małgorzaty Dulny. Grupa działa na zasadzie wolontariatu. Celem zespołu jest rozwój, prezentacja kultury i tradycji polskiego folkloru w Irlandii oraz przekazywanie tych wartości młodszemu pokoleniom³⁴. W 2011 roku grupa występowała podczas: Dni Polskich w Dundalk Co. Louth, Międzynarodowych Dni w Carlow, w trakcie pikniku rodzinnego i konkursu „Kocham Cię Polsko” w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP, a także na pożegnanie władz Konsulatu RP w Domu Polskim w Dublinie³⁵.

ad g) Organizacje kobiece:

- Jak dotąd jedyną polonijną organizacją kobiecą działającą w Irlandii jest **Kobiety Punkt Widzenia** (ang. Woman's Point of View), założony w 2010 roku przez Annę Witkowską i oferujący różne formy wsparcia psychologicznego, treningi rozwoju osobistego (*coaching*) i kontakt z osobami o podobnych problemach. W ramach działalności KPW promuje samodzielne inicjatywy oraz wspólny wolontariat, a także organizuje (płatne lub bezpłatne) seminaria, szkolenia i warsztaty z zakresu psychologii sukcesu połączone z terapią i zajęciami grupowymi dla kobiet³⁶.

Podsumowanie

Organizacje polonijne powstałe po 2004 charakteryzują się dynamizmem stosowanych sposobów działania, a także zastosowaniem nowocze-

³¹ Cyt. za: M. Hundt, *Polski Express*, 6 VII 2007.

³² Szerzej o działalności 87 Szczepu Polskiego; zob. www.87dpg.plscout.com/o-szczepie.html.

³³ Zob. też: *Wspólnie*; *Wiadomości Katolickich Wspólnot Polonijnych w Diecezji Kildare i Leighlin w Irlandii*, nr 9/2011.

³⁴ Zob. www.polishgroup.pl/.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ A. Witkowska, *Babskie fanaberie*, Self Publishing, Ebook, 2011; zob. też. www.kobietypunktwidzenia.com.

snego PR-u i narzędzi marketingowych, takich jak: tworzenie wirtualnej sieci członków i sympatyków, przyjęcie niekonwencjonalnej struktury organizacji (często składającej się tylko z jednej, dwóch lub zaledwie kilku osób bezpośrednio zaangażowanych w prace grupy), a także, w wielu przypadkach, komercyjnego (e-commercowego) podejścia do podejmowanych projektów. Wspólnym mianownikiem pozostają również deklarowane cele, zwłaszcza te związane z integracją i działaniami na rzecz podtrzymania polskiej kultury, dziedzictwa narodowego i języka. Organizacje łączy również przyjęcie nowatorskich sposobów działania, w której podstawą działalności pozostaje platforma internetowa ukierunkowana zwykle na działania informacyjne oraz zwiększanie sieci osób związanych z danym stowarzyszeniem, uszeregowanych jako członkowie, sympatycy lub klienci. Organizowane przedsięwzięcia mają za zadanie przyciągnięcie opinii publicznej (polskiej bądź/i irlandzkiej) i oprócz deklarowanego celu integracyjnego, kulturalnego lub innego uzupełniają w ten sposób katalog zrealizowanych projektów, który może potem stanowić podstawę ubiegania się o dalsze dofinansowanie. Środki finansowe płynące z funduszy prywatnych, unijnych, ambasady lub/i senatu RP, a także innych organizacji polskich, polonijnych bądź irlandzkich stanowią cenne wsparcie dla budżetów stowarzyszeń zasilanych głównie z funduszy własnych lub pracy społecznej swoich członków. Zauważalną cechą niektórych stowarzyszeń polonijnych działających na terenie Irlandii, zwłaszcza tych najmniejszych, jest ich pewna hermetyczność, brak otwarcia i utrudniony dostęp do członków zarządów. Stanowi to istotną słabość środowiska polonijnego w Irlandii, rozproszonego wokół poszczególnych grup i organizacji powstałych wokół głównych ośrodków miejskich (zwłaszcza Dublin), często unikających otwartego współdziałania i postrzegających siebie w kategoriach konkurencji. Wynika to w pewnej mierze z faktu, iż jest to nadal środowisko bardzo małe, a także z istnienia pewnego konfliktu interesów występującego pomiędzy niektórymi stowarzyszeniami. Istnieją tu oczywiście chlubne wyjątki i łączenie się w mniej lub bardziej trwałe przymierza, powstające zwykle w trakcie organizacji wspólnych przedsięwzięć lub projektów. W tym miejscu należałoby dodać, iż konflikt interesów związany jest nie z różnicami programowymi, lecz raczej z podobnymi sposobami działania oraz wspomnianą już niewielką pojemnością środowiska polonijnego i wynikającymi stąd ograniczeniami. Jak dotąd skupienie wszystkich organizacji, grup i stowarzyszeń w jednym miejscu nie było możliwe, a przy okazji organizowania polonijnych konferencji, seminariów czy zjazdów zawsze brakowało przedstawiciela któregoś z ważniejszych związków i dotyczy to zarówno tzw. „młodej”, jak i „starej” Polonii. Być może receptą na ten stan będzie większa otwartość organizacji i ich zarządów, przejrzystość kryteriów i łatwiejszy dostęp do przyznawanych środków finansowych oraz skupienie wokół wspólnego celu jednoczącego organizacje polonijne w Irlandii. Nie były nim ani irlandzkie wybory

samorządowe w 2009 r., ani też wystawienie polonijnego kandydata w wyborach do polskiego parlamentu w 2011 roku³⁷. Wyłonienie najsilniejszego ośrodka polonijnego odbędzie się najprawdopodobniej w drodze selekcji i stopniowego zanikania najsłabszych i najmniej liczebnych grup, dołączania ich przedstawicieli do organizacji większych a następnie zdecydowanie się na uczestnictwo w polonijnych konferencjach, zjazdach lub seminariach na terenie Irlandii i świadoma akceptacja wiodącej roli stowarzyszenia zdolnego do przeprowadzenia takiego przedsięwzięcia pod jakimś wspólnym mianownikiem. Kryterium selekcji pozostanie natomiast, jak się wydaje, dostęp do środków finansowych, interesująca oferta programowa, transparentność i umiejętność pogodzenia interesów w małych ośrodkach polonijnych w Irlandii. Na wyłonienie takiego lidera warto będzie poczekać i szkoda, że nie został nim do tej pory IPS, POSK, Forum Polonia ani też dysponujące własnym lokum Ognisko Polskie. „Chcemy być poważnie traktowani, chcemy, by respektowano nasze prawa, wymagamy, by liczono się z nami, to musimy zaznaczyć swoją obecność na wyborczej mapie Zielonej Wyspy”³⁸ – napisał przed wyborami w 2009 r. dziennikarz polonijnego Kuriera Polskiego. I trudno się z nim nie zgodzić.

Literatura

1. Bastkowski T., *Polska Szkoła Stowarzyszenia Edukacyjnego Nauczycieli w Dublinie: model organizacyjny i edukacyjno-kulturowy weekendowej szkoły polonijnej*, [w:] Grubka M., Lisak M., (red.), *Polscy migranci w Irlandii: wokół środowiska duszpasterstwa polonijnego*, Kraków – Dublin 2010.
2. Dobrzyńska-Contwell K., *An Unusual Diplomat: Dobrzyński Biography*, London 1998.
3. Dorda B.F., Białek W. *Rozwój Imigracji polskiej do Irlandii w okresie ostatniego pięciolecia*, „Monitor Emigracji Zarobkowej 2010, Powrót czy emigracja?”, Malmö 2010.
4. Fanning B., O’Boyle N., *‘Immigrants In Irish Politics: African and East European Candidates In the 2009 Local Government Elections’*, [in:] “Irish Political Studies”, vol. 25, No. 3, September 2010.

³⁷ Jedynym, jak dotąd, kandydatem do polskiego parlamentu zamieszkującym Irlandię był startujący z listy Polskiego Stronnictwa Ludowego Sebastian Wideł – działacz Forum Polonii, w latach 2008/2009 pełniący funkcję prezesa Towarzystwa Irlandzko-Polskiego; zob. www.kandydacidosejmu.pl/sebastian-wideł; W wyborach parlamentarnych w 2011 roku nie uzyskał on jednak wystarczającej liczby skreśleń, zdobywając zaledwie 84 ważne oddanych głosów: zob. <http://wyboryzagranica.pl/wyniki-wyborow-parlamentarnych-2011-roku/wyniki-wyb>.

³⁸ Cyt. za: T. Wybranowski, *Niedzielna akcja „Ostatni dzwon”*, „Kurier Polski”, 27 IX 2008.

5. Kołodziejczyk-Konarska K., *Integracja gospodarcza państw Unii Europejskiej*, [w:] *Spółeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, Wojtaszczyk K.A, Jakubowski W. (red.), Warszawa 2003.
6. Konarski W., *Zapomniana społeczność*, „Razem”, wyd. X 1991.
7. Lisak M., *Liczebność polskiej diaspory w Irlandii*, [w:] *Polscy migranci w Irlandii: wokół środowiska duszpasterstwa polonijnego*, Grubka M., Lisak M., (red.) Kraków – Dublin 2010.
8. Pinkowski J., *Challenges and Promise for Immigrant Entrepreneurship In Dublin*, Dublin City Economic Development Unit, vol. 27 V 2009.
9. Witkowska A., *Babskie fanaberie*, Self Publishing, Ebook, 2011.
10. Minutes of Meeting of Irish-Polish Society, 23 February 2001.
11. Programme of the Forum Polonia Congress, 27 Nov. 2011.
12. Statut Polskiego Stowarzyszenia Edukacyjnego, Rozdział I „Postanowienia ogólne”.
13. Wspólnie; Wiadomości Katolickich Wspólnot Polonijnych w Diecezji Kildare i Leighlin w Irlandii, nr 9/2011.
14. *Evening Echo*, 24 Jan. 2011.
15. *Gazeta Polska*, 2007.
16. *Gazeta Polska*, 31 Jan. 2010, 21 April 2010, 14 March 2011.
17. *Kurier Polski*, 20 Sep. 2008, 27 Sep. 2008, 22 Jan. 2009, 04 Apr. 2009, 19 Mar. 2010, 23 Apr. 2010.
18. *Magazyn Kurier Polski*, vol. II 2011.
19. *Munster Wizjer*, 15 April 2010.
20. *Nasz Głos*, 23-30 April 2010, 11-17 Dec. 2010, 15-21 Jan. 2011, 3 June 2011.
21. *Polonia Extra*, 2 April 2010, 5 July 2010.
22. *Polski Express*, 6 July 2007.
23. *Polski Herald*, 21 Jan. 2007.
24. *The Irish Times*, 27 April 2009.
25. *The Star*, 19 April 2011.
26. <http://polonia.h2.pl/index.php?id=gr01018>.
27. <http://wyboryzagranica.pl/wyniki-wyborow-parlamentarnych-2011-roku/wyniki-wyb>.
28. www.87dpg.plscout.com/o-szczepie.html.
29. www.gipa.pl/view/55/53/.
30. www.irishpolishsociety.ie.
31. www.kandydacidosejmu.pl/sebastian-widel.
32. www.kobiecypunktwidzenia.com.
33. www.news.kierunekirlandia.eu/v/708/organizacja-mulicity-z-kilkenny.
34. www.nk.pl/#profile/2555433.
35. www.polishcommunityinireland.org.
36. www.polishgroup.pl/.

37. www.polonia.ie.
38. www.polskaskola.org.pl/rodzice/stowarzyszenie.
39. www.pomocbezrobotnym.com.
40. www.poskdublin.org.
41. www.together-razem.org.